

Natuurcompensatieplan

Aansluiting A15/N3

Rijkswaterstaat

23 april 2014

Definitief rapport

9X2751

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.
PLANNING & STRATEGY

George Hintzenweg 85
Postbus 8520
3009 AM Rotterdam
+31 10 443 36 66 Telefoon
(010) 2865 684 Fax
info@rotterdam.royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoningdhv.com Internet
Amersfoort 56515154 KvK

Documenttitel Natuurcompensatieplan
 Aansluiting A15/N3
Verkorte documenttitel Natuurcompensatieplan A15/N3
 Status Definitief rapport
 Datum 23 april 2014
 Projectnaam Bestemmingsplan aansluiting A15/N3
Projectnummer 9X2751
Opdrachtgever Rijkswaterstaat
Referentie 9X2751/R00002/903312/Rott

Auteur(s) W. Stempher, J.P. Groenendijk
Collegiale toets C.W. Kuijsten
Datum/paraaf 23-04-2014
Vrijgegeven door ing. M.M.H.M. Braun
Datum/paraaf 25-4-2014

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
1 INLEIDING	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Leeswijzer	2
2 JURIDISCH KADER	3
2.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte	3
2.2 Beleid Provincie Zuid-Holland	4
2.2.1 Provinciale Structuurvisie	4
2.2.2 Verordening Ruimte (artikel 5)	5
3 VOorgenomen IngREEP	7
4 PLANGEbIED	11
4.1 Ligging en beschrijving huidige situatie	11
4.2 Beschrijving wezenlijke kenmerken en waarden EHS	12
4.3 Beschrijving weidevogelgebied	14
5 JURIDISCHE CONSEQUENTIES NEE, TENZIJ TOETS	15
5.1 Stap 1 Ligt de ruimtelijke ingreep in de EHS?	17
5.2 Stap 2 Is er een significant effect op de EHS?	18
5.3 Stap 3 Kan de saldobenadering worden toegepast?	18
5.3.1 Saldobenadering	18
5.3.2 Herbegrenzing EHS	19
5.4 Stap 4 Is er sprake van groot openbaar belang en zijn er geen alternatieven?	19
5.4.1 Reden(en) van groot openbaar belang	19
5.4.2 Alternatievenafweging	20
5.5 Stap 5 Kan het EHS Compensatiebeginsel worden toegepast?	20
5.6 Stap 8 Borging van natuurwinst, mitigatie en compensatie	21
6 COMPENSATIEPLAN	23
6.1 Effecten	23
6.1.1 Ruimtebeslag	23
6.1.2 Overige effecten	23
6.2 Mitigatie	24
6.3 Compensatieopgave	24
6.4 Locatie compensatie weidevogelgebied	26
6.5 Inrichting	27
6.6 Beheer	28
7 LITERATUUR	29

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Ter hoogte van Papendrecht sluit de A15 aan met de N3 en de N214 (zie figuur 1.1). Van deze aansluiting is de capaciteit te klein, hetgeen leidt tot filevorming met als gevolg een verlies aan reistijd en risico's met betrekking tot de verkeersveiligheid. Rijkswaterstaat en de Provincie Zuid-Holland hebben zich daarom voorgenomen om deze aansluiting aan te passen. De in het Bestuurlijk Overleg MIRT Zuidvleugel hierover gemaakte afspraken staan in de "Samenwerkingsovereenkomst inzake de financiering en realisatie van de Top 6 van het Programma Aansluitingen Hoofdwegenet/ Onderliggend wegennet" overeengekomen door: Ministerie van I&M, Provincie Zuid-Holland, Stadsregio Haaglanden, Stadsregio Rotterdam en de gemeente Dordrecht.

Figuur 1.1 Globale ligging van het plangebied.

De aangepaste aansluiting ligt gedeeltelijk in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en grenst aan een belangrijk weidevogelgebied. Als gevolg van de voorgenomen ingreep kunnen eventuele effecten op de ecologische waarde en functionaliteit van deze beschermde gebieden niet bij voorbaat worden uitgesloten.

Binnen de Provincie Zuid-Holland dient een "Nee, tenzij" toets plaats te vinden, bij ontwikkelingen binnen de EHS, belangrijke weidevogelgebieden, recreatiegebieden in de Zuidvleugel, karakteristieke landschapselementen en gebieden in de strategische reservering natuur waarbij mogelijk sprake is van een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden. In deze rapportage zijn de resultaten en conclusies van de toetsing beschreven. Het tweede deel van de rapportage bestaat daarnaast uit een compensatieplan. Dit plan geeft aan hoe in het kader van de bestemmingsplanprocedure voldaan wordt aan natuurbeleid- en wetgeving voor wat betreft herstel van verloren gegane natuurwaarden. In dit geval betreft het compensatie van beschermde natuurgebieden (waartoe naast de EHS ook de belangrijke weidevogelgebieden worden gerekend) en bos (Boswet).

1.2 Leeswijzer

Na de aanleiding voor het opstellen van deze rapportage, wordt in hoofdstuk 2 een overzicht gegeven van het juridisch kader dat van toepassing is op de voorgenomen ingreep. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 een beschrijving gegeven van de voorgenomen ingreep. In hoofdstuk 4 wordt een beschrijving gegeven van het plangebied. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de juridische consequenties van de nee, tenzij-toets. Tenslotte wordt in hoofdstuk 6 toegelicht op welke wijze invulling wordt gegeven aan de compensatieopgave en in hoofdstuk 7 zijn de gebruikte bronnen vermeld.

2 JURIDISCH KADER

Bij het verrichten van menselijke activiteiten in het landschap dienen in het kader van (inter-)nationale wet- en regelgeving de effecten onderzocht te worden, die deze ingrepen hebben op beschermde natuurwaarden. Het gaat hierbij om zowel planten en dieren als om gebieden met bijzondere habitats. Gebieden worden beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998. Daarnaast is in het Nederlandse natuurbeschermbesluit aangegeven dat de verschillende bijzondere en beschermde natuurgebieden verbonden dienen te worden, hetgeen tot uiting komt in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is planologisch verankerd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2012) en op provinciaal niveau in de Verordening Ruimte (Provincie Zuid-Holland, 2010).

Bescherming van plant en dier is geregeld in de Flora- en faunawet. De belangrijkste weidevogelgebieden zijn vastgelegd in de Provinciale Structuurvisie. Dit rapport behandelt alleen de relevante beleid- en regelgeving voor de (Provinciale) EHS en weidevogelgebieden en betreft een uitwerking van de verplichte compensatie (conform de provinciale Beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland 2013).

2.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte is het rijksbeleid ten aanzien van de EHS verwoord. In de Structuurvisie is uitgegaan van de herijkte EHS, deze herijking vindt plaats in de periode 2011-2012 en is op dit moment in veel provincies (waaronder Zuid-Holland) nog niet gereed. De beoogde herijking heeft geen gevolgen voor dit project, maar zal vooral consequenties hebben voor nog te ontwikkelen (nieuwe) natuur en in mindere mate voor bestaande natuur.

De natuur in de herijkte EHS blijft net als in de Nota Ruimte (VROM, LNV en V&W, 2006) beschermd met een 'nee, tenzij'-regime. De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte is daarmee de beleidsmatige basis voor het afwegingskader voor de Ecologische Hoofdstructuur. Binnen de EHS zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken. De flexibiliteit in begrenzing en de mogelijkheden om ontwikkelingen toe te staan, die in het beleidskader Spelregels EHS zijn uitgewerkt (EHS-saldobenadering, herbegrenzen EHS, compensatie), blijven hierbij overeind.

De Spelregels EHS zijn een uitwerking, verduidelijking en aanscherping van de verschillende onderdelen van het afwegingskader. De provincies hebben de Spelregels EHS doorgevoerd in het provinciaal ruimtelijk beleid. Omdat de provincies niet verplicht zijn geweest dit rechtstreeks te doen, is er ruimte voor regionale maatwerkoplossingen zolang wordt voldaan aan het basisprincipe 'geen nettoverlies aan waarden, voor wat betreft areaal, kwaliteit en samenhang van de EHS' en provincies hierover transparant zijn naar burgers, bedrijven en bestuurlijke partners.

De EHS is beschermd via de regelgeving van de ruimtelijke ordening. In het kader van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het beschermingsregime vastgelegd in de AMvB Ruimte, welke via de provinciale ruimtelijke verordeningen doorwerkt in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

2.2 Beleid Provincie Zuid-Holland

2.2.1 Provinciale Structuurvisie

De Structuurvisie van de Provincie Zuid-Holland geeft inzicht in het ruimtelijke beleid van de Provincie Zuid-Holland tot 2020. De Structuurvisie vervangt de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie Zuid-Holland 2020 (2004), de streekplannen Zuid-Holland - Zuid (2000), -West (2003), -Oost (2003) en Rijnmond (2005), alle herzieningen en uitwerkingen daarvan, de Nota Regels voor Ruimte (2006) evenals de structuurvisie Noordse Buurt -Nieuwkoop (2009) die integraal in deze structuurvisie is overgenomen. De structuurvisie implementeert de beleidslijnen uit de Voorloper Groene Hart. Ook de verstedelijkingsafspraken over de Zuidvleugel zijn nu in het ruimtelijk beleid verankerd.

Tegelijk met deze structuurvisie is in de provinciale Verordening Ruimte ook de ruimtelijke regelgeving voor de hele provincie gelijk getrokken. Na vier streekplannen met soms heel verschillende systemen is er nu één visie voor de gehele provincie.

Ecologische Hoofdstructuur

De EHS bestaat uit de bestaande bos- en natuurgebieden, landgoederen, nieuwe natuurgebieden, robuuste ecologische verbindingen, de grote wateren en de Noordzee. De EHS op het land is als natuurgebied op de functiekaart (globaal) weergegeven. De exacte begrenzing van de EHS is weergegeven in artikel 5 (en de bijbehorende kaart) van de Verordening Ruimte. De Natura 2000-gebieden behoren tot de EHS. De duinen, de Groene Ruggengraat met daarin de bestaande natuurkernen en de Zuid-Hollandse Deltawateren vormen de grote dragers van de EHS.

De EHS is beschermd door een 'nee-tenzij-beleid'. In deze gebieden zijn geen ontwikkelingen toegestaan die een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden. Naast bescherming van de bestaande Ecologische Hoofdstructuur, worden in de planperiode ook de nodige maatregelen genomen om de water- en milieukwaliteit te verbeteren en wordt het ontbrekende deel van de nieuwe EHS gerealiseerd.

Bij de Provinciale Structuurvisie hoort de Verordening Ruimte waarin de regelgeving ten aanzien van de EHS is opgenomen. Het gaat hierbij om begrenzing, bestemming en bescherming. Deze regelgeving is omschreven in paragraaf 2.2.2.

Belangrijk weidevogelgebied

Buiten de EHS zijn er ook veel andere natuurwaarden in het landelijk gebied aanwezig. Vaak zijn deze natuurwaarden kleinschaliger of hangen ze samen met een andere functie in het gebied, zoals weidevogels in het weidelandschap. De grondgebonden veehouderij speelt hierbij een belangrijke rol. Ook deze waarden zijn belangrijk en moeten door gemeenten beschermd worden. De belangrijke gebieden met weidevogels in het landelijk gebied zijn globaal begrensd in de provinciale structuurvisie.

De bescherming van weidevogelgebieden wordt echter niet via de Verordening Ruimte geregeld, maar via de provinciale beleidsregel 'Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland 2013'. Binnen de provincie Zuid-Holland wordt het belang van gebieden die een belangrijke populatie weidevogels herbergen erkend. Aantasting van een belangrijk weidevogelgebied dient dan ook te worden gecompenseerd. Deze compensatie van weidevogelgebied komt voort uit compensatie van Rode Lijst soorten. Bij de totstandkoming werd die compensatie alleen toegepast op weidevogels zoals verwoord in het provinciale compensatiebeginsel uit 1997. Inmiddels geldt de nieuwe beleidsregel 2013 maar dit maakt geen verschil voor de compensatieopgave.

2.2.2 Verordening Ruimte (artikel 5)

De Verordening Ruimte is één van de instrumenten van de Provincie Zuid-Holland om het provinciaal ruimtelijk beleid uit te voeren. De Verordening Ruimte stelt regels aan gemeentelijke bestemmingsplannen. Daarnaast is het ontwerp Besluit algemene regels ruimtelijke ordening ('AMvB Ruimte') van het Rijk van belang. Hierin zijn regels opgenomen waaraan provinciale verordeningen moeten voldoen. Enkele onderwerpen in de verordening van de provincie Zuid-Holland vloeien rechtstreeks voort uit de AMvB Ruimte, zoals regels over de Ecologische Hoofdstructuur.

De EHS is in de Verordening Ruimte vastgelegd en begrensd, daarnaast worden randvoorwaarden gesteld aan ontwikkelingen binnen de EHS welke zijn opgenomen in artikel 5. Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied. De bescherming van deze waarden vindt plaats door toepassing van een specifiek afwegingskader: het zogenaamde 'nee, tenzij'-regime. Dat betekent dat nieuwe plannen en projecten niet zijn toegestaan als deze een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden.

Hiervoor is een ontheffing van Gedeputeerde Staten vereist. Een verzoek om ontheffing op basis van het 'nee, tenzij'-regime dient vergezeld te gaan van een compensatieplan waaruit blijkt hoe, waar en wanneer de mitigerende en compenserende maatregelen zullen worden getroffen, wat de begrenzing van het compensatiegebied is en op welke wijze de compensatie duurzaam verzekerd is. De besluiten over een bestemmingsplan dat een ingreep in de EHS mogelijk maakt en over de uitvoering van het daarmee samenhangende compensatieplan dienen gelijktijdig genomen te worden.

De wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS zijn gekoppeld aan de natuurdoelen voor een gebied. Deze zijn o.a. te vinden in het Natuurbeheerplan Zuid-Holland (2012). De vraag wanneer sprake is van een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden kan niet in algemene zin beantwoord worden. In ieder geval worden alle plannen of projecten die ertoe leiden dat een deel van de EHS een andere bestemming moet krijgen en daardoor uit de begrenzing moet worden gehaald als significant aangemerkt. In bestemmingsplannen moet worden aangegeven op welke gebieden het 'nee, tenzij'-regime van toepassing is en moet deze bescherming worden doorvertaald in de voorschriften.

De stappen die in een compensatieprocedure moeten worden doorlopen zijn uitgewerkt en toegelicht in de 'Spelregels EHS'. Deze spelregels zijn vertaald in de provinciale beleidsregel 'Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland 2013'. Aangezien voor ruimtelijke ingrepen in de EHS meestal een bestemmingsplanprocedure moet worden doorlopen zal de gemeente doorgaans het bevoegd gezag zijn in de compensatieprocedure en centraal staan in de borging van de compensatieverplichting. Het bevoegd gezag dient er op toe te zien dat er een goed compensatieplan komt en dat dit volledig en tijdig wordt uitgevoerd. De gemeente rapporteert jaarlijks aan GS over de voortgang van EHS-compensatieprojecten.

Naast de hierboven beschreven ontheffingsmogelijkheid bij groot openbaar belang, is in de verordening ook een ontheffingsregeling opgenomen voor kleinschalige ontwikkelingen door herbegrenzing en een afwijkingsmogelijkheid voor de saldobenadering. Bij de saldobenadering gaat het vaak om grotere gebieden. Toepassing van saldobenadering is mogelijk op basis van een integrale gebiedsvisie die onderdeel uitmaakt van de provinciale structuurvisie of een intergemeentelijke structuurvisie.

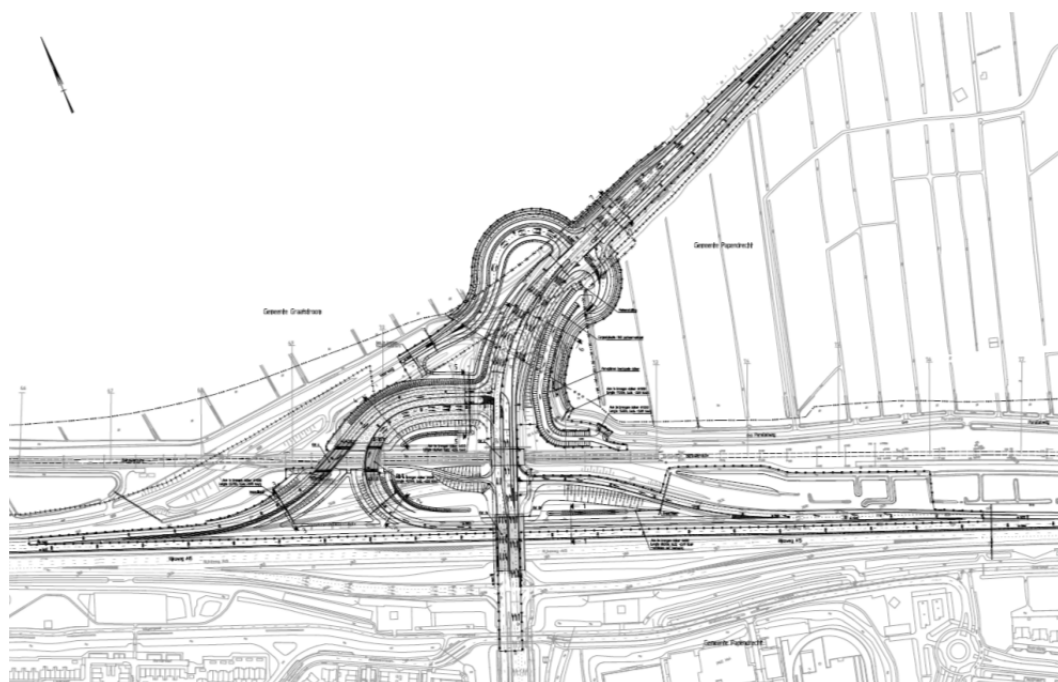
3 VOORGENOMEN INGREEP

Ter hoogte van Papendrecht sluit de A15 aan met de N3 en de N214. Deze aansluiting heeft een te kleine capaciteit voor het huidige verkeersaanbod, waardoor filevorming ontstaat met als gevolg een verlies aan reistijd en risico's ten aanzien van de verkeersveiligheid. In de spitsperiodes is regelmatig sprake van bereikbaarheidsproblemen. Rijkswaterstaat en de Provincie Zuid-Holland hebben zich daarom voorgenomen om deze aansluiting aan te passen.

Het plangebied betreft enkel de aansluiting A15/N3/N214. Het verkeer wordt op dit moment met een ongelijkvloerse kruising (A15/N3) met verkeerslichten geregeld. Ten noorden van deze kruising wordt het verkeer via een rotonde naar de provinciale weg N214 geleid. De verkeerskundige doelstelling van het project is:

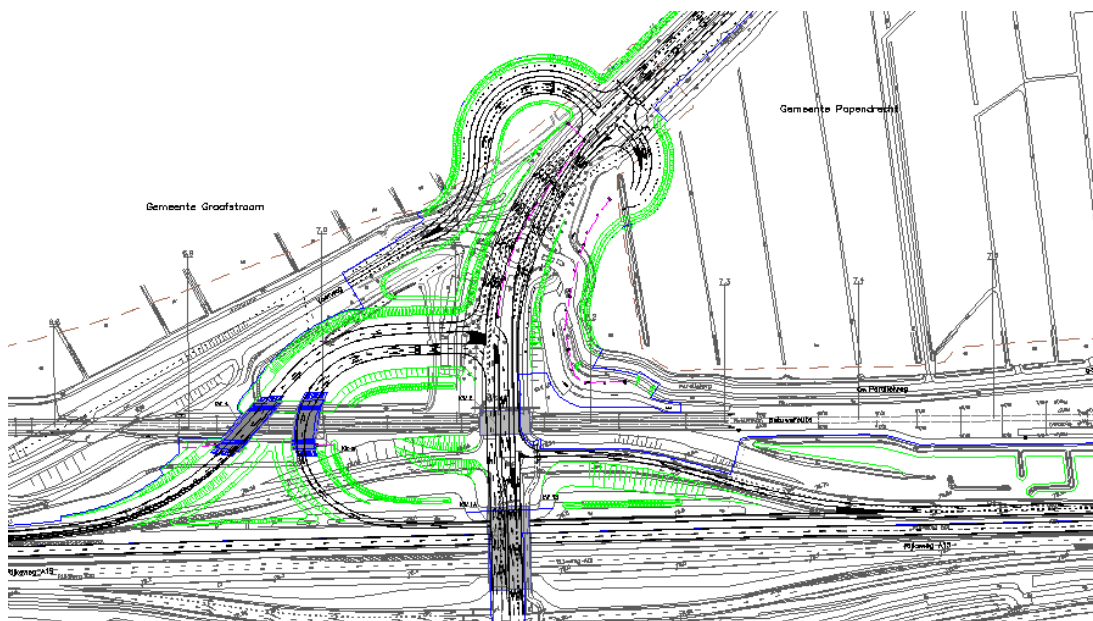
- een goede verkeersafwikkeling op de aansluiting van de A15 op N3 te bewerkstelligen, de doorstroming op de A15 verbeteren en de bereikbaarheid van de regio te verbeteren.

In figuur 3.1 is het ontwerp van de nieuwe aansluiting afgebeeld.

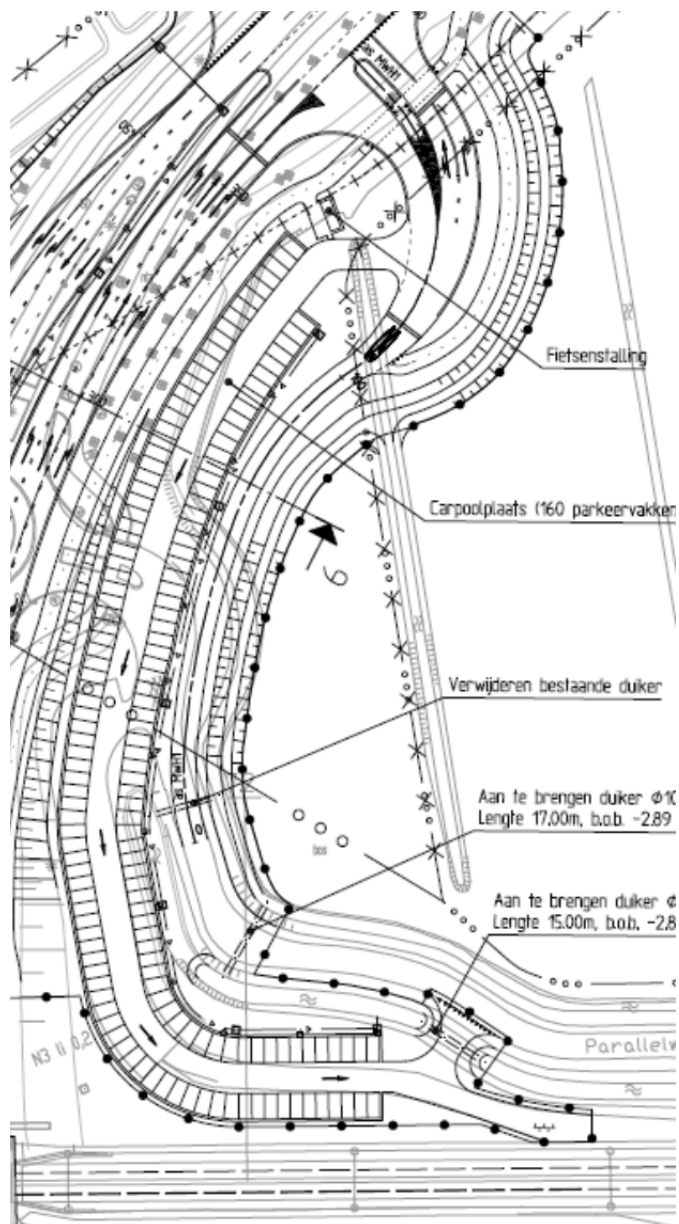
Figuur 3.1 Wegontwerp aansluiting A15-N3/N214

Het ontwerp van de horizontale en verticale alignementen (het geheel van rechte lijnen, bogen en overgangsbogen waarmee de as van de weg is gedefinieerd) is gebaseerd op de huidige ligging van de N214 en N3. Hiermee blijven de hoogteverschillen tussen nieuwe en oude situatie beperkt. Ten gevolge van de verplaatsing van de aansluiting van de Veerweg en de Parallelweg op de N214 dienen ook de beide wegen voor een gedeelte aangepast te worden. Het kruispunt is dusdanig gepositioneerd dat de uitbuiging van de Veerweg over zo min mogelijk particuliere percelen loopt. De nieuwe locatie van de Veerweg en de Parallelweg is in figuur 3.2 nader uitgewerkt.

Figuur 3.2 Indicatieve weergave aanpassing ongelijkvloerse kruising.

De huidige drie carpoolplaatsen worden gebundeld tot één carpoolplaats. Figuur 3.3 laat een uitsnede zien van de plankaart opgenomen in het ontwerp. Hierin is de carpoolplaats tussen de N214 en de Parallelweg opgenomen.

Figuur 3.3 Ligging carpoolplaats.

Fietsverbinding

Op de kruising van de N214 met de Veerweg en Parallelweg is een nieuwe verkeerslichteninstallatie gekomen. Het fietsverkeer is opgenomen in de verkeerslichtenregeling in plaats van dat de fietser zelf een hiaat moeten vinden bij het passeren van de rotonde.

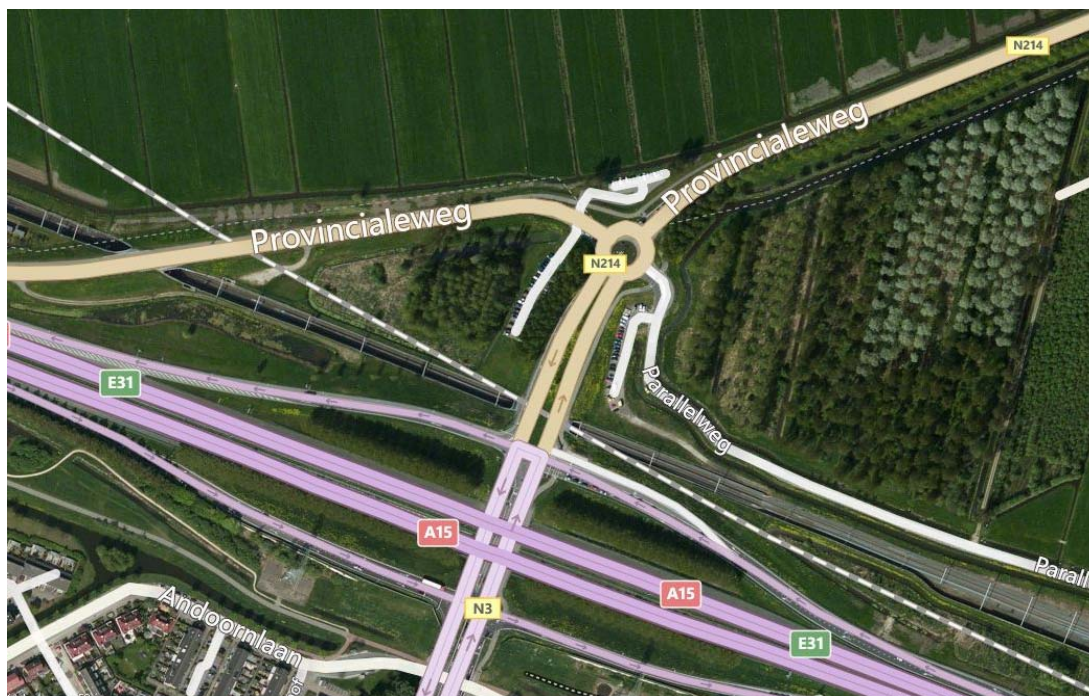
Groenstructuur

Bomen die gekapt worden ten behoeve van deze ingreep worden gecompenseerd in het kader van de samenwerkingsovereenkomst die RWS heeft gesloten met het ministerie van V&W en LNV (thans EL&I) en waarin invulling wordt gegeven aan de uitvoering van de Boswet (LNV, 2000). De bomenlaan parallel aan de N214 (aan de zuidzijde van de weg) wordt terug gebracht en sluit aan op de bestaande laanstructuur. De bomenlaan wordt doorgezet tot en met de afrit van Rijksweg A15. Aan de noordzijde van de N214 wordt het open zicht op het Groene Hart/Alblasserbos behouden. Alle te kappen bomen en te rooien beplanting worden gemeld bij Dienst Regelingen.

4 PLANGEBIED

4.1 Ligging en beschrijving huidige situatie

De huidige aansluiting van de N3 op de A15 is gelegen ten noorden van Papendrecht (en de A15) op de grens van de gemeente Papendrecht en gemeente Molenwaard in de provincie Zuid-Holland. In figuur 4.1 is het plangebied in detail weergegeven.

Figuur 4.1 Detailweergave plangebied (het aanwezige bos ter hoogte van de aansluiting van de Parallelweg op de rotonde is inmiddels niet meer aanwezig).

Het plangebied bestaat uit de huidige aansluiting van de N3 op de A15 met daartussen gelegen bermen, sloten en bomenrijen. Ten noorden van de bestaande rotonde is een carpoolplaats gelegen en maakt een gedeelte van het hier aanwezige weidegebied onderdeel uit van het plangebied. Verder ligt de Betuwelijn in het plangebied (parallel aan de A15). Aan de noordzijde van de A15, bij het spoor, is een bredere watergang met rietvegetatie aanwezig. Tenslotte valt een deel van het Alblasserbos binnen het plangebied. Het Alblasserbos maakt onderdeel uit van de EHS, daarnaast is het weidegebied aangewezen als belangrijk weidevogelgebied (zie figuur 4.2). Het Alblasserbos ligt volledig binnen de gemeente Papendrecht. Het weidevogelgebied ligt binnen de gemeente Molenwaard.

Figuur 4.2. Ligging van het plangebied in de EHS en belangrijk weidevogelgebied (Bron: <http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=EHS>).

Ten gevolge van de verplaatsing van de aansluiting van de Veerweg en de Parallelweg op de N214 is sprake van ruimtebeslag in de EHS en belangrijk weidevogelgebied. Als gevolg hiervan zal een deel van het Alblasserbos en weidegebied verdwijnen. Dit heeft gevolgen voor de ecologische waarden en de functionaliteit van de EHS en het weidevogelgebied ter plekke.

In bijlage 1 is de ligging van bovengenoemde aanpassingen in de EHS en belangrijk weidevogelgebied in detail weergegeven

4.2 Beschrijving wezenlijke kenmerken en waarden EHS

De wezenlijke kenmerken en waarden worden in de Verordening Ruimte van de provincie Zuid-Holland als volgt gedefinieerd:

De aanwezige en potentiële natuurwaarden, gebaseerd op de beoogde natuurkwaliteit voor het gebied, waartoe behoren de natuurdoelen, de geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van water, bodem en lucht, de mate van stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde, alsmede de samenhang met andere natuurgebieden.

De wezenlijke kenmerken en waarden zijn vastgelegd in het Natuurbeheerplan 2012 (Provincie Zuid-Holland, 2011) in de vorm van natuurbeheertypen.

Voor de EHS ter plekke van het plangebied is het natuurbeheertype (potentiële natuurwaarde) N16.02 Vochtig bos met productie aangewezen in het natuurbeheerplan (zie figuur 4.3).

Figuur 4.3. Ambitiekaart Natuurbeheerplan 2012. Lichtbruin: N16.02 Vochtig bos met productie. Donkerbruin: N17.01 Vochtig hakhout en middenbos. Lichtroze: N00.01 Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur (bron: <http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=natuurbeheerplan>).

N16.02 Vochtig bos met productie

Het zuidwestelijk deel van het Alblasserbos is aangewezen als vochtig bos met productie en bestaat uit aangeplant populierenbos. Het bos ter hoogte van het plangebied is recentelijk gekapt. Aanwezige natuurwaarden bestaan hier uit een soortenarme ruigtevegetatie met algemeen voorkomende soorten, zoals brandnetel, fluitenkruid, smeerwortel en ridderzuring. Als gevolg van de voedselrijke omstandigheden is de aanwezige vegetatie floristisch gezien weinig waardevol, de diversiteit is laag. Verder zijn hier enkele watergangen gelegen. De watergangen hebben steile oevers welke zijn begroeid met een soortenarme oevertvegetatie. De vegetatie bestaat uit algemeen voorkomende soorten, zoals riet, egelskop en gele lis.

Bijzondere soorten

In het kader van de voorgenomen ingreep heeft ecologisch onderzoek plaatsgevonden naar beschermde soorten in het plangebied (NWC, 2011 en Royal Haskoning, 2012). Uit het onderzoek is gebleken dat in de aanwezige watergangen de streng beschermde (tabel 2 van de Flora- en faunawet) kleine modderkruiper aanwezig is. Verder is het Alblasserbos (potentieel) geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Vaste rust- en verblijfplaatsen zijn echter niet aangetroffen. Verder zijn in het Alblasserbos ter plaatse van de ingreep verschillende broedvogels aangetroffen, waaronder gaai, zwartkop, koolmees, pimpelmees, tjiftjaf, winterkoning, houtduif, vink, groenling, grote bonte specht en buizerd. Deze en andere broedvogels zijn strikt beschermd tijdens het broedseizoen (15 maart – 15 augustus). Er zijn geen jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels aangetroffen.

4.3 Beschrijving weidevogelgebied

Belangrijke weidevogelgebieden zijn gras- en landbouwgebieden met een zodanige specifieke gesteldheid, dat weidevogelsoorten in (naar verhouding) grote aantallen op deze gebieden zijn aangewezen als broedgebied. Polder Zuidzijde maakt onderdeel uit van de Alblasserwaard, een belangrijk kerngebied voor verschillende weidevogelsoorten. Op de gruttokaart van Nederland (welke een indicatie geeft van de belangrijkste weidevogelgebieden in Nederland) wordt Polder Zuidzijde gecategoriseerd als een redelijk tot goed gruttogebied. In deze gebieden is sprake van een dichtheid van respectievelijk 5 – 15 of > 15 broedparen grutto's per 100 ha. In goede gruttogebieden komen daarnaast nog enkele (andere) kritische soorten weidevogelsoorten voor (Altenburg & Wymenga en Sovon, 2000). In Polder Zuidzijde komen naast de grutto, onder meer de kievit, tureluur, scholekster en veldleeuwerik voor (www.waarneming.nl en www.sovon.nl).

5 JURIDISCHE CONSEQUENTIES NEE, TENZIJ TOETS

De Ecologische Hoofdstructuur in de Provincie Zuid-Holland is begrensd in de Verordening Ruimte. Binnen deze begrenzing geldt het 'nee, tenzij' regime. Conform de Spelregels EHS en de beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013 zijn ruimtelijke ingrepen in de EHS en belangrijke weidevogelgebieden met significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied in beginsel niet toegestaan. "Nee" dus, tenzij er voor de ingreep geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. De initiatiefnemer is verplicht om de negatieve effecten te mitigeren (voorkomen of beperken) en de restschade te compenseren.

Artikel 5. Voorwaarden aan compensatie

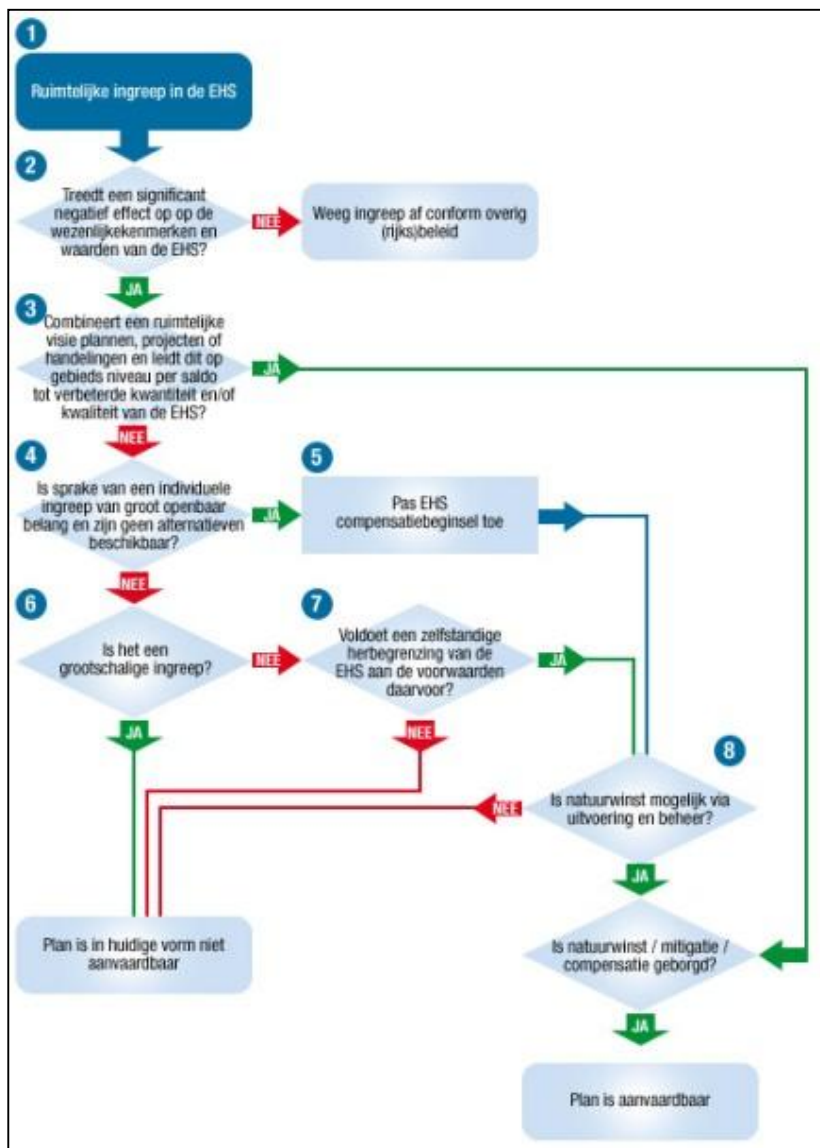
Aan compensatie voor ingrepen in gebieden als bedoeld in artikel 3 worden de volgende voorwaarden gesteld:

1. De compensatie mag niet leiden tot een netto verlies van areaal, kwaliteit en/of samenhang van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied.
2. De compensatie wordt in principe niet aangewend om reeds vastgesteld natuur-, recreatie- en/of landschapsbeleid uit te voeren of de uitvoering daarvan te versnellen.
3. Onverminderd het bepaalde in het zesde lid wordt aan een compensatieverplichting niet voldaan door het uitvoeren van maatregelen waarvoor overheidssubsidie is of wordt verkregen dan wel waarvoor reeds verplichtingen zijn aangegaan.
4. Onverminderd het bepaalde in het zevende lid, vindt de compensatie plaats (voorkeursladder):
 - a) door fysieke compensatie met dezelfde natuur-, recreatie- of landschapswaarden als die door de ingreep verloren zijn gegaan aansluitend aan of nabij het gebied van de ingreep met dien verstande dat een duurzame situatie ontstaat;
 - b) indien fysieke compensatie met dezelfde natuur-, recreatie- of landschapswaarden als in het vorige onderdeel bedoeld redelijkerwijs onmogelijk is, door fysieke compensatie met kwalitatief vergelijkbare waarden aan of nabij het gebied van de ingreep dan wel door fysieke compensatie elders, of,
 - c) indien ook dat redelijkerwijs onmogelijk is, door financiële compensatie. In samenhang met het gestelde in het vierde lid, sub a geldt dat als de ontwikkeltijd van de vervangende natuur-, recreatie- en/of landschapswaarden meer dan 5 jaar bedraagt, de fysieke compensatie wordt vermeerderd met een kwaliteitstoeslag in hectares. Deze kwaliteitstoeslag bedraagt 1/3 bij een ontwikkeltijd tussen 5 en 25 jaar en 2/3 bij een ontwikkeltijd tussen 25 en 100 jaar.

In afwijking van het bepaalde in het tweede lid mag areaalverlies ook worden gecompenseerd door de aanleg van een nog niet gerealiseerd deel van een ecologische verbinding.

In afwijking van het bepaalde in het eerste lid en in afwijking van de voorkeursladder als bedoeld in het vierde lid mag areaalverlies ook worden gecompenseerd door kwaliteitsverbetering bij ingrepen in gebieden die behoren tot de EHS 'op het land', voor zover aangeduid als waternatuurgebied of buitendijks gelegen, en bij ingrepen in wateren die behoren tot de EHS 'grote wateren en Noordzee', voor zover provinciaal ingedeeld.

Om na te gaan of, en onder welke voorwaarden, de geplande ingreep kan worden toegestaan, wordt het EHS stappenplan doorlopen.

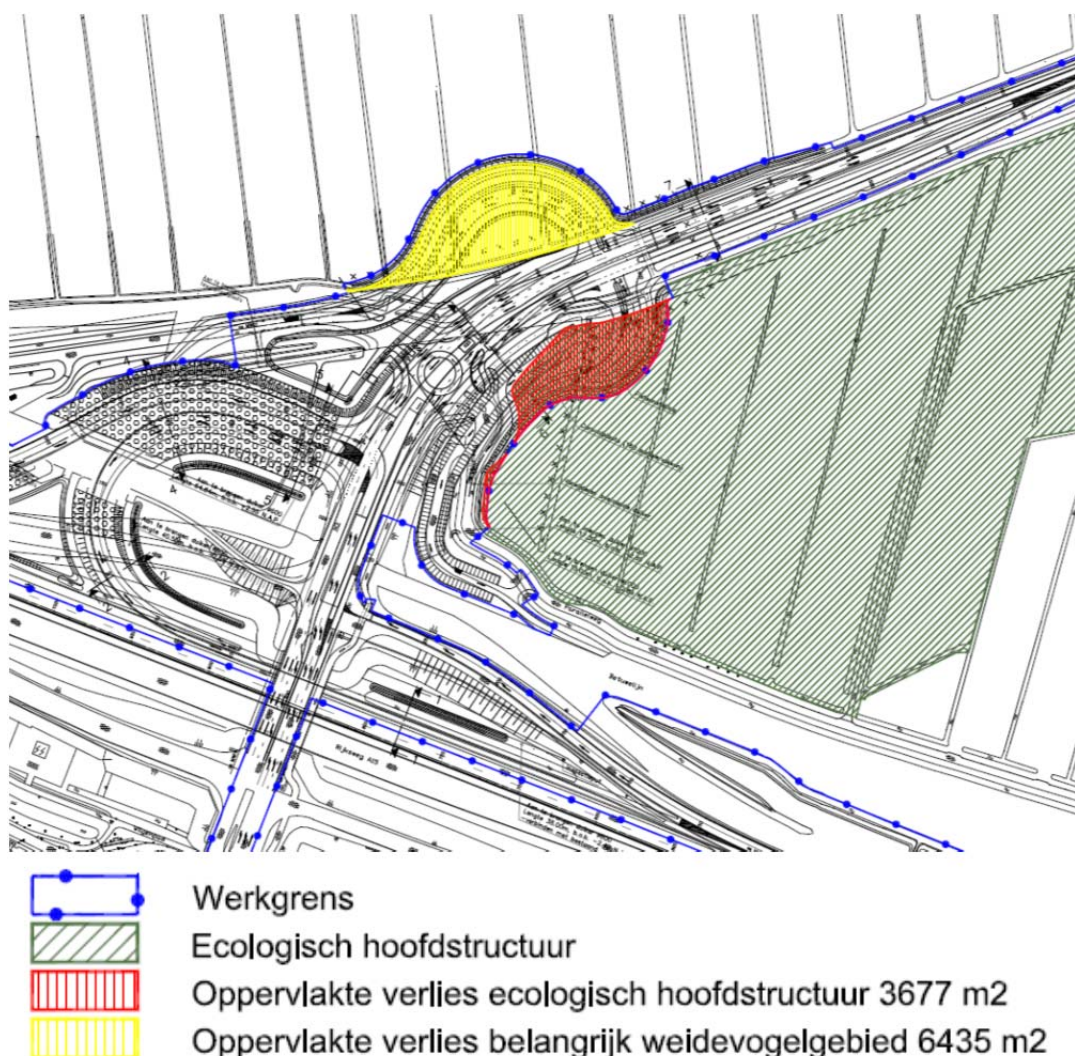

Figuur 5.1 Stappenplan EHS (www.rijksoverheid.nl)

Bovengenoemd afwegingskader is niet van toepassing op ruimtelijke ingrepen in belangrijk weidevogelgebied. Weidevogelgebieden zijn in de Provincie Zuid-Holland niet beschermd in het kader van de Verordening Ruimte. Wel is het Compensatiebeginsel Natuur en Landschap van toepassing. Ruimtebeslag dient daardoor gecompenseerd te worden (zie hiervoor hoofdstuk 6).

5.1 Stap 1 Ligt de ruimtelijke ingreep in de EHS?

De eerste stap in het stappenplan van de 'Nee, tenzij' toets is het bepalen of de ingreep in de EHS ligt. Het plangebied ligt binnen de begrenzing van de EHS, zoals beschreven in paragraaf 4.1 (zie ook figuur 4.2). Het betreft het Alblasserbos dat onderdeel is van de EHS en in het Natuurbeheerplan 2012 is aangewezen als bestaande natuur.

Figuur 5.2. Ruimtebeslag van de geplande ingreep in de EHS. De betreffende EHS-oppervlakte betreft het beheertype N16.02 Vochtig bos met productie. De gele arcering geeft globaal het ruimtebeslag in weidevogelgebied weer.

5.2 Stap 2 Is er een significant effect op de EHS?

In stap twee dient nagegaan te worden of de ingreep een significant negatief effect heeft op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. In de Verordening Ruimte (zie paragraaf 2.2.2.) is aangegeven dat alle plannen of projecten die ertoe leiden dat een deel van de EHS een andere bestemming moet krijgen en daardoor uit de begrenzing moet worden gehaald als significant worden aangemerkt.

De ingreep betreft het aanpassen van de aansluiting van de A15/N3/N214 die nodig is omdat de huidige weg en aansluiting een te kleine capaciteit heeft en dit tot filevorming leidt. In de spitsperioden is regelmatig sprake van bereikbaarheidsproblemen.

Door de aanpassing van de aansluiting zal ruimtebeslag plaatsvinden binnen op de EHS waardoor areaalverlies optreedt. De bruto oppervlakte die met de ingreep gemoeid is bedraagt circa 0,37 ha. Als gevolg hiervan gaan aanwezige natuurwaarden ter plekke in de EHS verloren en kan het beoogde natuurbeheertype uit het natuurbeheerplan 2012 (N16.02) hier niet langer nagestreefd worden. Daarnaast gaat ongeveer 0,64 ha agrarisch weidevogelgebied verloren.

Verlies van oppervlakte wordt beschouwd als een significant negatief effect op de kenmerken en waarden van de EHS.

5.3 Stap 3 Kan de saldobenadering worden toegepast?

5.3.1 Saldobenadering

In het 'nee, tenzij'-regime worden ruimtelijke ingrepen afzonderlijk beoordeeld. Om een meer ontwikkelingsgerichte aanpak in de EHS te bevorderen kan hiervan worden afgeweken. Projecten en/of handelingen worden daarom bij de EHS-saldobenadering niet afzonderlijk maar in combinatie beoordeeld. Met de EHS-saldobenadering zijn ontwikkeling in de EHS mogelijk, onder de volgende voorwaarden:

- er is sprake van een combinatie van projecten met een onderlinge samenhang;
- de projecten worden binnen één ruimtelijke gebiedsvisie gepresenteerd;
- de kwaliteit van de EHS verbetert waarbij het oppervlak natuur minimaal gelijk blijft dan wel toeneemt;
- een schriftelijke waarborg voor de realisatie van de plannen, projecten of handelingen wordt overgelegd waarop alle betrokkenen zijn aan te spreken.

Voorwaarde voor het toepassen van de EHS-saldobenadering is het opstellen van een gebiedsvisie. Een gebiedsvisie is een ruimtelijke visie op een gebied waarvan een wezenlijk deel tot de EHS behoort, en waarbinnen zich ruimtelijke problemen voordoen die alleen in samenhang kunnen worden opgelost, dan wel waarbij het in samenhang oplossen van de ruimtelijke problematiek leidt tot een grotere kwaliteitswinst voor meerdere functies waaronder de natuur. In de gebiedsvisie wordt gemotiveerd waarom het noodzakelijk is om de EHS-saldobenadering toe te passen, en hoe deze toepassing leidt tot een kwaliteitsslag voor de EHS. De gebiedsvisie kan een zelfstandig document zijn, maar kan ook deel uitmaken van een groter ruimtelijk plan. In ieder geval dient een gebiedsvisie aan de volgende voorwaarden te voldoen.

Omdat er geen overkoepelende gebiedsvisie is opgesteld voor het gebied waarbinnen de voorgenomen ingreep plaatsvindt, wordt niet voldaan aan de voorwaarden voor de saldobenadering.

5.3.2 Herbegrenzing EHS

Naast saldobenadering is herbegrenzing van de EHS (om niet-ecologische redenen) mogelijk voor kleinschalige ontwikkelingen, voor zover:

- a) de aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden en van de samenhang van de Ecologische Hoofdstructuur beperkt is;
- b) de Ecologische Hoofdstructuur in het desbetreffende gebied kwalitatief of kwantitatief wordt versterkt;
- c) de oppervlakte van de Ecologische Hoofdstructuur ten minste gelijk blijft;
- d) de voorgenomen ontwikkeling zorgvuldig is onderbouwd en alternatieven zijn afgewogen én
- e) maatregelen worden voorgenomen die een bij de wezenlijke kenmerken en waarden passende goede landschappelijke inpassing borgen.

Over het algemeen wordt herbegrenzing voor kleinschalige ontwikkelingen toegepast wanneer een initiatiefnemer maar moeilijk het groot openbaar belang kan aantonen (zoals bijvoorbeeld de uitbreiding van een camping). In dit geval kan het groot openbaar belang wel worden aangetoond en is ervoor gekozen om het stappenplan verder te doorlopen.

5.4 **Stap 4 Is er sprake van groot openbaar belang en zijn er geen alternatieven?**

Individuele ingrepen in de EHS zijn niet toegestaan tenzij er sprake is van redenen van groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn voor de betreffende ruimtelijke ingreep.

5.4.1 Reden(en) van groot openbaar belang

De huidige aansluiting van de A15 met de N3 en N214 heeft een te kleine capaciteit, wat tot filevorming, verlies aan reistijd en tot een afname van de verkeersveiligheid leidt. In de spitsperioden is regelmatig sprake van bereikbaarheidsproblemen. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de twee grootste verkeersstromen elkaar kruisen, namelijk: het verkeer vanuit Gorinchem naar de N3 en het verkeer van de N3 naar Rotterdam. Dit leidt tot lange wachtrijen voor de verkeerslichten. Gezien er de komende jaren een verdere toename van de verkeersintensiteiten op de rijkswegen wordt verwacht zullen de bereikbaarheidsproblemen toenemen en komt de verkeersveiligheid verder onder druk te staan (Balla & Braun, 2012).

De rijksweg A15 vormt een belangrijke verkeersweg in Nederland en een belangrijke verbinding van de omgeving Rotterdam met het oosten. De N3 is belangrijke verkeerweg en ontsluiting op regionaal niveau. Een goede doorstroming op de rijkswegen A15 en N3 voorkomt ongewenst doorgaand verkeer op andere (ontoereikende) wegen, verbeterd die leefkwaliteit in de aanliggende woonwijken (in Papendrecht) en vermindert sluipverkeer in de omgeving.

Daarnaast zal de bereikbaarheid van de Gemeente Papendrecht en Molenwaard en de verkeersveiligheid verbeteren. Het continueren van de huidige situatie zal een verkeersknelpunt en lange files tot gevolg hebben, en indirect dus negatieve economische gevolgen.

5.4.2 Alternatievenafweging

Vooraf aan het ontwerp is een variantenstudie uitgevoerd. Hierbij zijn zes varianten bestudeerd. De twee varianten, oostelijke en westelijke variant, die verkeerskundig goed functioneerden zijn uitgewerkt tot het schetsontwerp. Omdat de beide varianten verkeerskundig niet onderscheidend waren, is een afweging gemaakt op omgevingsaspecten en kosten. Op basis van deze studie is door Rijkswaterstaat, met akkoord van het Bestuurlijk Overleg MIRT Zuidvleugel, het besluit genomen de westelijke variant uit te werken (en welke in dit onderzoek wordt getoetst). Dit alternatief leidt tot het minste ruimtebeslag in de EHS.

5.5 Stap 5 Kan het EHS Compensatiebeginsel worden toegepast?

Uit het voorgaande is gebleken dat de geplande ingreep noodzakelijk is en dat er geen reële alternatieven voorhanden zijn. Rijkswaterstaat is als initiatiefnemer van de ingreep verantwoordelijk voor realisatie van mitigerende maatregelen om de nadelige effecten weg te nemen of te ondervangen en waar dit niet volstaat, de resterende effecten te compenseren.

Er zijn geen mitigerende maatregelen mogelijk om het ruimtebeslag te voorkomen dan wel te beperken, waardoor compensatie noodzakelijk is. Aan deze compensatie zijn in de 'Spelregels EHS' de nodige voorwaarden gesteld, die in de Provinciale Verordening Ruimte en het Compensatiebeginsel Natuur en Landschap van de Provincie Zuid-Holland 2013 verder zijn uitgewerkt en aangevuld. Deze voorwaarden zijn hierna kort toegelicht.

Voorwaarden compensatie

- Uitgangspunt is: géén netto verlies aan wezenlijke kenmerken en waarden van het betreffende gebied in termen van areaal, kwaliteit en samenhang.
- Fysieke compensatie dient plaats te vinden aansluitend of nabij het aangetaste gebied onder voorwaarde dat een duurzame situatie ontstaat.
- Indien fysieke compensatie aansluitend of nabij het gebied onmogelijk is dient compensatie plaats te vinden door de realisering van kwalitatief gelijkwaardige waarden, dan wel door fysieke compensatie verder weg van het aangetaste gebied.
- Indien zowel fysieke compensatie als compensatie door kwalitatief gelijkwaardige waarden redelijkerwijs onmogelijk is, wordt financiële compensatie geboden. Deze wordt in het door rijk en provincies beheerde Nationaal groenfonds gestort, maar blijft gelabeld aan de betrokken ingreep.
- Het tijdstip van het besluit over de ingreep is ook het tijdstip waarop wordt besloten over aard, wijze en het tijdstip van mitigatie en compensatie.

In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op de compensatieopgave en de uitwerking hiervan. Hiermee wordt invulling gegeven aan bovengenoemde voorwaarden (van de Spelregels EHS, de Provinciale Verordening Ruimte en het Compensatiebeginsel Natuur en Landschap van de Provincie Zuid-Holland) en kan worden doorgegaan naar stap 8.

5.6 Stap 8 Borging van natuurwinst, mitigatie en compensatie

Op basis van de vorige stappen is aangetoond dat aan de voorwaarden van het nee-tenzij regime wordt voldaan. De ingreep kan plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en de resterende schade wordt gecompenseerd. Dit betekent dat gelijktijdig met het vaststellen van het bestemmingsplan voor de aansluiting, er een besluit moet zijn genomen over de aard, wijze en het tijdstip van mitigatie, compensatie of andere voorwaarden.

Om dit te waarborgen dient het Bestemmingsplan Aansluiting A15/A3 vergezeld te gaan van een natuurcompensatieplan, dat voldoet aan de regels zoals genoemd in de 'Spelregels EHS' in de Verordening Ruimte en de beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013. De gemeente Papendrecht dient daartoe als bevoegd gezag dat primair het besluit neemt voor de ingreep (op verzoek van de initiatiefnemer Rijkswaterstaat) een aanvraag in tot ontheffing van het 'nee, tenzij'-regime bij Gedeputeerde Staten van de Provincie Zuid-Holland.

Het hierna volgende compensatieplan (hoofdstuk 6) geeft inzicht in de aard, wijze en tijdstip van compensatie en is opgebouwd aan de hand van artikel 5 uit de Provinciale Verordening Ruimte.

6 COMPENSATIEPLAN

6.1 Effecten

6.1.1 Ruimtebeslag

Als gevolg van de aanpassing van de aansluiting N3/N214/A15 is sprake van ruimtebeslag in de EHS en belangrijk weidevogelgebied. Er gaat in totaal een oppervlak van 3.677 m² EHS en 6.435 m² belangrijk weidevogelgebied verloren. De EHS die verloren gaat heeft in de huidige situatie de bestemming bos. Het betreft vochtig bos met productie, volgens natuurbeheertype N16.02. De aanwezige bomen zijn echter (vrij) recentelijk gekapt, zodat compensatie in het kader van de boswet niet (meer) van toepassing is (er vanuit gaande dat dit reeds gedaan is).

6.1.2 Overige effecten

Als gevolg van de voorgenomen ingreep zal het Alblasserbos als geheel geen ander karakter krijgen. De functies van de EHS, waarvan het Alblasserbos een deel vormt, zullen in stand blijven. Door de aanlegwerkzaamheden is mogelijk wel sprake van tijdelijke toename van geluid, trillingen en optische verstoring. In de huidige situatie is reeds sprake van de nodige verstoring (geluid en optische verstoring) afkomstig van de N3, N214, A15 en Betuwelijn. Als gevolg van de aanpassing wordt er geen wezenlijke toename van geluid, trillingen en optische verstoring in de permanente situatie verwacht.

Ten gevolge van de verplaatsing van de aansluiting van de Veerweg op de N214 is er geen toename te verwachten van verstoring door licht in het weidevogelgebied. Het verkeer komende vanaf de N3 en de Parallelweg naar de Veerweg maakt zowel in de bestaande situatie (rotonde) als in de nieuwe situatie een bocht (omgelegde Veerweg), waardoor licht afkomstig van het wegverkeer (koplampen) uitstraalt naar het weidevogelgebied. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden. Van weidevogels (grutto) is bekend dat deze hinder ondervinden van lichtverstoring (Molenaar *et al.*, 2000). Zowel in de bestaande als in de nieuwe situatie is er dus sprake van enige aantasting van de functionaliteit van het weidevogelgebied door lichtverstoring. Dit kan evenwel voorkomen worden door mitigerende maatregelen.

Effecten op soorten die zijn beschermd in het kader van de Flora- en faunawet worden gemitigeerd. In het natuurwaardenonderzoek (NWC, 2011 en Royal Haskoning, 2012) zijn de maatregelen beschreven. In onderstaand kader is een samenvatting gegeven van deze maatregelen.

Maatregelen om effecten op beschermde soorten te voorkomen

- Om effecten op broedvogels te voorkomen dienen de werkzaamheden óf buiten het broedseizoen (globaal 15 maart – 15 augustus) te worden uitgevoerd om zo verstoring van broedvogels te voorkomen óf *voor* het broedseizoen te worden *begonnen* en continu te worden doorgezet waardoor de huidige broedlocaties ongeschikt zijn en vogels op zoek gaan naar andere broedplaatsen in de omgeving.
- Om verstoring van foeragerende vleermuizen tijdens de uitvoering van werkzaamheden te voorkomen dienen werkzaamheden overdag uitgevoerd te worden of uitstraling van licht naar de omgeving voorkomen te worden.
- Om effecten op de licht beschermde kleine modderkruiper te voorkomen wordt bij dempen en vergraven van watergangen gewerkt volgens de goedgekeurde gedragscode van Rijkswaterstaat (bestemd voor bestendig beheer en onderhoud en kleinschalige ruimtelijke inrichting of ontwikkeling). Voorzorgsmaatregelen om effecten op vissen te voorkomen zijn in § 4.8 van de gedragscode beschreven.
- Voor de overige aanwezige niet of licht beschermde soorten geldt een vrijstelling of kan gewerkt worden volgens de goedgekeurde gedragscode van Rijkswaterstaat.

Aanbevolen wordt om de bomen die gerooid gaan worden en waarin oude (kraaien)nesten zitten onder ecologische begeleiding te laten rooien.

6.2 Mitigatie

Licht(verstoring) in het belangrijk weidevogelgebied dient voorkomen te worden. Het betreft hier met name licht afkomstig van het wegverkeer dat uitstraalt naar het weidegebied. Dit kan voorkomen worden door het aanbrengen van gesloten beplanting (bijvoorbeeld haagbeplanting) ter hoogte van de aansluiting van de Veerweg op de N214 (in de bocht). Door het treffen van deze voorzorgsmaatregel verbetert de kwaliteit van het weidevogelgebied ten opzichte van de bestaande situatie. De haag wordt aangebracht door Rijkswaterstaat en zal worden beheerd door Waterschap Rivierenland. Hierover zijn afspraken gemaakt in een uitvoeringsovereenkomst.

6.3 Compensatieopgave

Als gevolg van de ingreep is sprake van 3.677 m² ruimtebeslag in de EHS en 6.435 m² in belangrijk weidevogelgebied. Het ruimtebeslag dient te worden gecompenseerd. De omvang van de compensatie wordt bepaald door de omvang van het vernietigde areaal waarbij een toeslag op de omvang van het vernietigde areaal wordt berekend, zowel in oppervlak, als in budget. Deze toeslag is afhankelijk van de ontwikkelingstijd van de natuurwaarden die worden vernietigd (paragraaf 4.4 Spelregels EHS):

- ontwikkelingstijd 0 - 5 jaar: geen toeslag;
- ontwikkelingstijd 5 – 25 jaar: toeslag van 1/3 in oppervlak, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer;
- ontwikkelingstijd 25 - 100 jaar: toeslag van 2/3 in oppervlak, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer;
- ontwikkelingstijd > 100 jaar: de toeslag in oppervlak en de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer is maatwerk.

De aanwezige natuurwaarden in de EHS en het belangrijk weidevogelgebied hebben een ontwikkeltijd van 0-5 jaar. Er zijn geen natuurwaarden aanwezig met een lange ontwikkelingstijd. Conform art. 4.12 van de Verordening Ruimte is hierdoor geen sprake van een compensatietoeslag. Dit betekent dat de compensatieopgave 3.677 m² voor de EHS bedraagt en 6.435 m² voor het belangrijk weidevogelgebied. De compensatie van de EHS dient te bestaan uit het natuurbeheertype N16.02 Vochtig bos (met productie) of een natuurbeheertype van vergelijkbare of hogere natuurwaarde.

In totaal dient dus in beginsel 1,01 ha natuur gecompenseerd te worden. Daarnaast dient het aanloopbeheer gefinancierd te worden door de initiator van de ingreep. De compensatie dient zodanig te worden uitgevoerd dan geen sprake is van netto verlies aan ecologische waarden en kenmerken van het desbetreffende gebied in termen van areaal, kwaliteit en samenhang.

Compensatie dient aan te sluiten aan een bestaand EHS gebied. Voor het vinden van een geschikt gebied is contact gezocht met natuurbeherende organisaties in Zuid Holland (Staatbosbeheer, Natuurmonumenten en het Zuid-Hollands Landschap). Dit heeft geen geschikte locatie opgeleverd die aan de eisen voldoet. Hierom en met het oog op het toch relatief geringe oppervlak (0,37 ha) EHS dat verloren gaat heeft Rijkswaterstaat met de Provincie afgesteld dat de compensatie van EHS in dit geval zal worden gekapitaliseerd en vastgelegd in een financiële verplichting bestaande uit een bijdrage aan het Nationaal Groenfonds. Het ruimtebeslag in de EHS zal dus niet fysiek worden gecompenseerd door directe realisatie van gelijkwaardige natuurwaarden in de directe omgeving van de planlocatie.

De kapitalisering is opgebouwd uit de volgende componenten. In tabel 6.1 zijn de onderdelen met prijzen weergegeven. De volgende uitgangspunten zijn daarbij gehanteerd:

- De prijs voor landbouwgrond per m² is bepaald door middel van kadastrale gegevens en gegevens van het ministerie van Economische zaken Landbouw en Innovatie, prijspeil 1^e kwartaal 2013.
- Op basis van het natuurtipe vochtig bos is gekozen voor een populierenbos.
- De populieren dienen geplant te worden volgens een verdeling van 1 boom per 16 m².
- Er wordt rekening gehouden met 10% herplant.
- Bij het onderhoud is rekening gehouden met de uren dat het onderhoud met zich meebrengt, alsmede het afvoeren van maaisel.
- Er wordt rekening gehouden met een onvoorzien budget van 10% omdat de randvoorwaarden voor de daadwerkelijke inrichting van natuur op dit moment nog niet bekend zijn.

	Prijs per	Totaal
Aankoop grond	€ 5,25 * 3677 m2	€ 19.304,25
Populieren 6-8cm + 10 % (herplant)	€ 7,40 * 231 + 10 %	€ 1.709,40 € 170,90
Inrichten en beplanten terrein	€ 700,--	€ 700,--
Onderhoud (5 jaar, maaien 3 x per jaar)	€ 13.320,--	€ 13.320,--
Subtotaal		€ 35.204,55
Onvoorzien 10 %		€ 3.520,46
Totale financiële compensatie		€ 38.725,01

Tabel 6.1 kosten groenfonds uitgewerkt

Het weidevogelgrasland zal wel door de inrichting van een vervangend gebied worden gecompenseerd; dit wordt nader toegelicht in de volgende paragrafen.

6.4 Locatie compensatie weidevogelgebied

Het verlies aan weidevogelgebied (0,64 ha) wordt gecompenseerd in polder de Biert in Simonshaven (gemeente Bernisse). In het kader van het Tracébesluit N11 Zoeterwoude-Alphen aan den Rijn heeft Rijkswaterstaat daar 9,53 ha grond aangekocht die zal worden ingericht en beheerd als weidevogelreservaat (in geel aangegeven in figuur 6.1). Van deze 9,53 ha is 9,1 ha bestemd als compensatie voor het Tracébesluit N11; de resterende 0,43 ha (4.265 m²) wordt ingezet als compensatie voor de A15/N3. Het aangekochte terrein sluit aan op een bestaand weidevogelreservaat dat wordt beheerd door Staatsbosbeheer.

Omdat het gebied als reservaat wordt ingericht en beheerd, mag volgens de beleidsregel worden aangenomen dat ongeveer 3x zo hoge dichtheden aan weidevogels kunnen worden bereikt als met gangbaar agrarisch beheer. Daarom wordt met de inrichting van 0,43 ha (4.265 m²) reservaat, ruim voldaan aan de compensatieplicht voor het verlies van 0,64 ha weidevogelgebied met gangbaar agrarisch beheer.

Figuur 6.1: De compensatie wordt gerealiseerd op gronden die in eigendom zijn van Rijkswaterstaat. Dit zijn de licht geel ingekleurde gebieden (perceel 4)

6.5 Inrichting

De inrichting van het compensatie-weidevogelgebied voor de A15/N3 lift mee met de inrichting van het weidevogelreservaat dat wordt voorbereid en gerealiseerd in het kader van het Tracébesluit N11 Zoeterwoude – Alphen aan den Rijn. De voorbereidende werkzaamheden daarvan zijn in volle gang. Het opstellen van het inrichtingsplan is uitbesteed aan CSO. Het stuk grond dat is aangekocht door Rijkswaterstaat heeft momenteel een agrarische bestemming. Beschrijving werkzaamheden:

- zorg dragen voor planologische inpassing om gebied in te kunnen richten;
- opstellen inrichtingsplan en afstemmen met het bevoegd gezag en het waterschap;
- inrichten gebied aan de hand van inrichtingsplan;
- overdracht vegetatiebeheer conform het op te stellen beheerplan.

Aan een weidevogelreservaat worden specifieke eisen gesteld voor wat betreft openheid, de waterhuishouding, de bodem, het beheer en (daarmee) de botanische samenstelling van het land:

- er mogen geen hoge bomen of andere opgaande elementen in of direct rondom het gebied staan, in verband met predatie door kraaien, buizerds et cetera.
- het gebied moet niet te nat maar ook niet te droog zijn: het oppervlaktewaterpeil staat idealiter tussen 15 en 40 cm onder maaiveld.
- de bodem moet voldoende voedselrijk zijn om een rijk bodemleven (voedselbron voor weidevogels) te herbergen, maar niet teveel bemest worden: tussen 5 en 10 ton ruige stalmest per ha per jaar is voldoende. Teveel bemesting leidt tot botanische verarming en te dichte vegetatie, waardoor voedselbeschikbaarheid ontoereikend wordt.

Volgens planning wordt het inrichtingsplan in het eerste kwartaal van 2014 opgeleverd waarna de planologische inpassing kan worden geregeld d.m.v. een wijzigingsprocedure op het bestemmingsplan Buitengebied. Verwachting is dat de herinrichting in het laatste kwartaal van 2014 en het eerste kwartaal van 2015 kan worden gerealiseerd, waarna het gebied zal worden overgedragen aan de toekomstige beheerder.

6.6 Beheer

Nadat de gronden conform het inrichtingsplan geschikt zijn gemaakt als weidevogel-reservaat moet dit gebied beheerd worden.

- weidevogels gedijen het best in extensief beheerde graslanden, kruidenrijk en niet verruigd.
- het maaibeheer dient zodanig te worden gevoerd dat er voldoende broed-, foerageer- en pullenland is met schuilmogelijkheden.

Het toekomstig vegetatiebeheer ten behoeve van de instandhouding van het weidevogelreservaat wordt uitgewerkt in een beheerplan en zal door Rijkswaterstaat worden uitbesteed via een openbare aanbestedingsprocedure. Het beheer één op één overdragen aan een natuurbeherende organisatie zoals Staatsbosbeheer is vanuit nationale en Europese regelgeving niet langer toegestaan.

In de periode totdat de herinrichting start is het beheer van de percelen tijdelijk opgedragen aan Staatsbosbeheer.

7 LITERATUUR

Balla, S.P.W. & M.M.H.M. Braun, 2012. Bestemmingsplan Aansluiting A15/N3.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2000.
Samenwerkingsovereenkomst LNV –V&W. Uitvoering Boswet Rijkswaterstaat.
Herziening per 1 januari 2000.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselveiligheid, 2007. Spelregels EHS,
Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS.

Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2012. Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

De Molenaar J.G., D.A. Jonkers en M.E. Sanders. Wegverlichting en Natuur III.
Lokale invloed van wegverlichting op een gruttopopulatie. Dienst Weg- en
Waterbouwkunde RWS, Delft. DWW-ontsnipperingsreeks 38. 2000

Provincie Zuid-Holland, 2011. Natuurbeheerplan Provincie Zuid-Holland 2012.

Provincie Zuid-Holland, 2010. Verordening Ruimte Zuid-Holland.

Websites

- <http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=EHS>
- www.rijksoverheid.nl
- www.waarneming.nl
- www.sovon.nl